नेपाल सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) बमोजिमको
त्रैमासिक कार्यसम्पादन प्रतिवेदन/बुलेटिन २०८१ कार्तिक १ देखि पुस मसान्तसम्म

(Proactive Disclosure)

(२०८१)

विषय सूची

१. मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र 1
२. कर्मचारी संख्या र विवरण 2
३. प्रदान गरिने सेवा 6
४. महाशाखा, शाखा र जिम्मेवार अधिकारी 7
५. मन्त्रालय शाखागत इमेल विवरण 8
६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि 8
७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी 8
८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी 8
९. सम्पादन गरेको कामको विवरण 8
१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद 10
११. सम्बन्धित नीति, ऐन, नियम, गठन आदेश, विनियम वा निर्देशिका सूची 10
१२. पर्यटकीय तथ्यांकः सन् २०२१ देखि २०२३ सम्म 12
१३. आ.व. २०८१।८२ को दोस्रो त्रैमासिकसम्मको खर्च स्थिति 14
१४. आर्थिक वर्ष २०८१/८२ दोस्रो त्रैमासिकसम्मको वेरूजु फछ्यौंट प्रगति विवरण 15
१५. २०८१ पुस मसान्तसम्मको गुनासो व्यवस्थापनको स्थिति 15
१६. क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू 15
१७. मन्त्रालयको त्रैमासिक कार्य अवधिमा भएका मुख्य कार्य र उपलब्धिहरू 16

१. मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र

नेपाल सरकारको कार्य विभाजन नियमावली, २०७४ बमोजिम यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम रहेको छः

१. संस्कृति, ललितकला, धर्म, सभ्यता र सम्पदासम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड,
२. पुरातात्विक महत्वका स्थान र प्राचीन स्मारकसम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन,
३. राष्ट्रिय संग्रहालय, अभिलेखालय,
४. अन्तर्राष्ट्रिय एवम् राष्ट्रियस्तरका ऐतिहासिक पुरातात्विक धार्मिक एवम् सांस्कृतिक महत्वका स्थल एवम् विश्व सम्पदा सूचीकृत सम्पदासम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड संरक्षण सम्भार अध्ययन अनुसन्धान उत्खनन पुनर्निर्माण र प्रचार प्रसार,
५. प्राकृतिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक, साहसिक पर्यटनसम्बन्धी नीति मापदण्ड र नियमन,
६. केन्द्रीयस्तरका प्रज्ञा प्रतिष्ठानसम्बन्धी नीति तथा कानून,
७. विदेशी मित्र राष्ट्रहरूसँग भएका सन्धी सम्झौता लगायत राष्ट्रिय महत्वका दस्तावेज संरक्षण,
८. पर्यटनसम्बन्धी नीति कानून र मापदण्ड,
९. क्यासिनोसम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन,
१०. पर्वतारोहण ट्राभल ट्रेकिङ्गसम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन,
११. पर्यटन शुल्क निर्धारणसम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड र नियमन,
१२. भाषा आयोग, नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, नेपाल ललितकला प्रतिष्ठान तथा नेपाल संगीत तथा नाट्यकला प्रतिष्ठान,
१३. पशुपति क्षेत्र विकास कोष, लुम्बिनी विकास कोष र वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्,
१४. विभिन्न जात, धर्म, जाति, सम्प्रदाय, भाषा भाषिकाको साहित्य संगीत लिपी कला संस्कृति र चलचित्रको संरक्षण तथा विकाससम्बन्धी नीति कानून र मापदण्ड,
१५. निकासी गरिने पुरातात्विक वस्तुहरूको जाँच र अनुमति,
१६. वायुयान निर्माण तथा डिजाइन सञ्चालन र मर्मत संभार विमानस्थल निर्माण तथा सञ्चालन एयर नेभिगेसन सेवा तथा उड्डयन तालिम संस्था आदिको इजाजत र नियमन,
१७. हवाइभाडा, विमानस्थल शुल्क, एयर नेभिगेसन सेवाशुल्क र नियमन,
१८. वायुसेवा कार्यसञ्चालन अनुमति, इजाजत र उडान अनुमति,
१९. नागरिक उड्डयनसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
२०. नागरिक उड्डयन व्यवसाय तथा पेशाविद्हरुको अनुमतिपत्र स्तर निर्धारण र नियमन,
२१. हवाइ सुरक्षासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सँगठनबाट प्रतिपादित स्तर मापदण्ड मार्गदर्शन र कार्यान्वयन,
२२. एयर नेभिगेशन र एयर ट्राफिक सेवा,
२३. हवाईक्षेत्र व्यवस्थापन,
२४. उड्डयन सेवाको लागि मौसमसम्बन्धी सूचना सेवा,
२५. उड्डयन खोज तथा उद्धार कार्यमा सहयोग तथा समन्वय,
२६. अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रीय र आन्तरिक विमानस्थल निर्माण सञ्चालन र व्यवस्थापन,
२७. वायुयान दुर्घटना जाँचसम्बन्धी,
२८. अल्ट्रालाइट, प्याराग्लाइडिङ्ग, ह्याङ्गलाइडिङ्ग जस्ता हवाई खेल, साहसिक उड्डयन मनोरञ्जनात्मक उड्डयन क्रियाकलापसम्बन्धी नीति र मापदण्ड,
२९. प्रतिलिपि अधिकारसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
३०. मन्त्रालयसम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग सन्धी सम्झौता अभिसन्धी सम्पर्क र समन्वय,
३१. मन्त्रालयसम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन,
३२. नेपाल शिक्षा सेवा अन्तर्रगत आर्कियोलजी समूहको सञ्चालन,
३३. नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा अन्तर्गत देहायका समूहको संचालनः
    क. सिभिल इञ्जिनियरिङ्ग समूह अन्तर्गत एयरपोर्ट उपसमूह,
    ख. एरोनोटिकल इञ्जिनियरिङ्ग समूह,
    ग. सिभिल एभिएसन अपरेशन एण्ड इञ्जिनियरिङ्ग समूह,
३४. डिजिटल फ्रेमवर्क नेपाल अन्तर्गत रहेका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

२. कर्मचारी संख्या र विवरण

चित्र १. संस्कृति पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको सँगठन संरचना

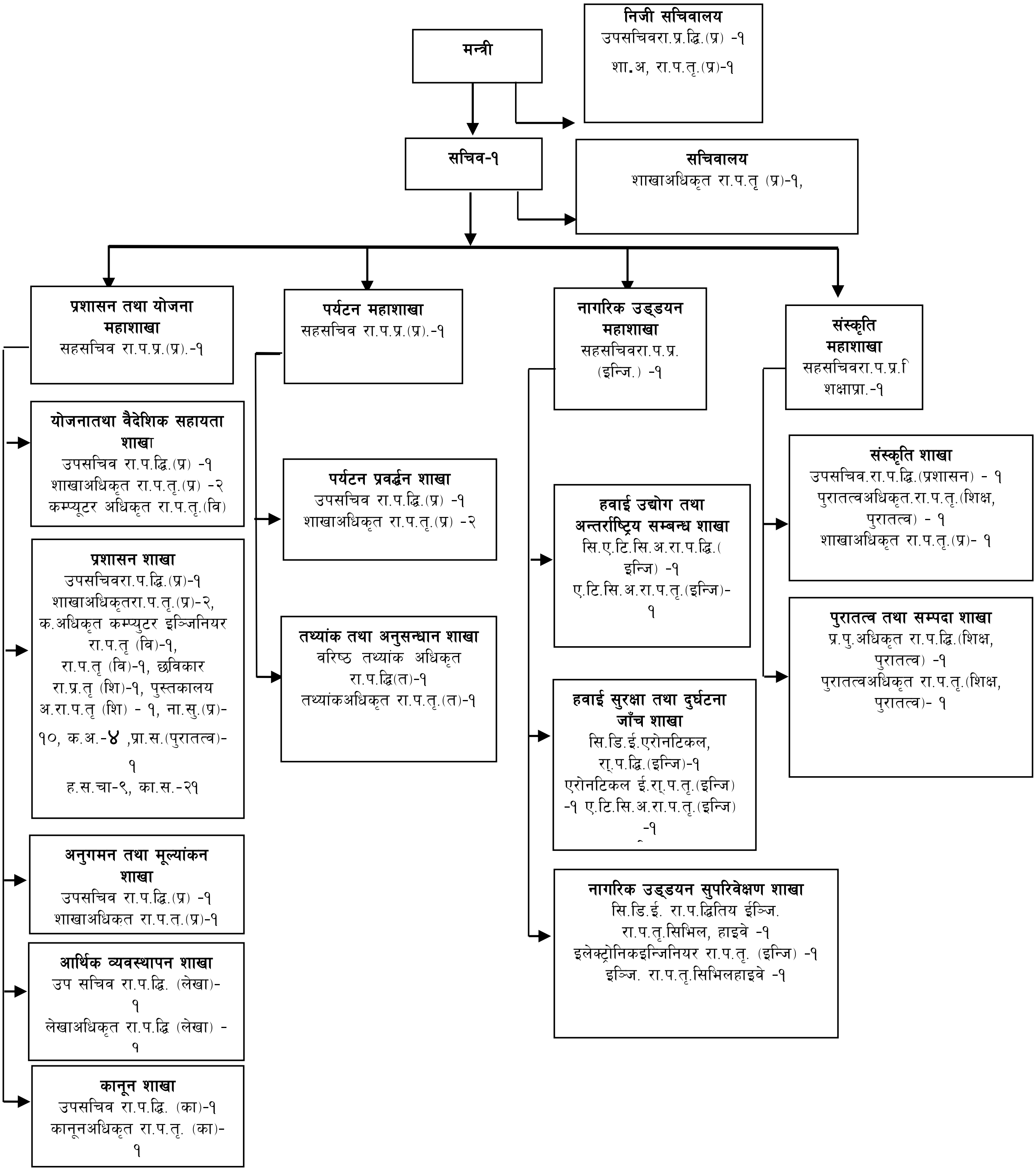

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको दरवन्दी तेरिज २०८१।१०।०२

क्र.सं	पद	श्रेणी	सेवा	समूह	उपसमूह	जम्मा कायम दरवन्दी
१	सचिव	विशिष्ट	-	-	-	१
२	सहसचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन	-	-	२
३	सहसचिव	रा.प.प्रथम	ईन्जि	सि.ए.अ.इ.	सि.ए.अ	१
४	सहसचिव	रा.प.प्रथम	शिक्षा	पूरातत्व	-	१
५	उपसचिव	रा.प.द्बितीय	प्रशासन	सा.प्र.	-	६
६	उपसचिव	रा.प.द्बितीय	न्याय	कानुन	-	१
७	वरिष्ठ तथ्यांक अधिकृत	रा.प.द्बितीय	आ.यो. तथा तथ्यांक	तथ्यांक	-	१
८	प्रमुख पूरातत्व अधिकृत	रा.प.द्बितीय	शिक्षा	पूरातत्व	-	१
९	प्रमुख लेखा नियन्त्रक	रा.प.द्बितीय	प्रशासन	लेखा	-	१
१०	सि.ए.टि.सि.अ.	रा.प.द्बितीय	ईन्जि	सि.ए.अ.ई.	सि.ए.अ	१
११	सि.डि.ई.	रा.प.द्बितीय	ईन्जि	सिभिल	हाइवे	१
१२	सि.डि.ई.	रा.प.द्बितीय	ईन्जि	एरोनटिकल	-	१
१३	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सा.प्र.	-	१०
१४	कानुन अधिकृत	रा.प.तृतीय	न्याय	कानुन	-	१
१५	तथ्यांक अधिकृत	रा.प.तृतीय	आ.यो. तथा तथ्यांक	तथ्यांक	-	१
१६	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	-	१
१७	पुरातत्व अधिकृत	रा.प.तृतीय	शिक्षा	पूरातत्व	-	२
१८	कम्प्यूटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध	-	-	३
१९	ए.टि.सि.अ.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	सि.ए.अ.ई.	सि.ए.अ	२
२०	ई. ईन्जि	रा.प.तृतीय	ईन्जि	ईन्जि.एन्ड टेलिकम	-	१
२१	एरोनटिकल इञ्जि.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	एरोनटिकल	-	१
२२	ईञ्जि.	रा.प.तृतीय	ईन्जि	सिभिल	हाइवे	१
२३	क. ईन्जिनियर.	रा.प.तृतीय	इञ्जि	कम्प्युटर	-	१
२४	पूस्तकालय अधिकृत	रा.प.तृतीय	शिक्षा	पू.वि.	-	१
२५	छविकार	रा.प.तृतीय	शिक्षा	कला	छविकला	१
२६	नायब सुब्बा	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	सा.प्र.	-	१०
२७	प्राविधिक सहायक	रा.प.अ.प्रथम	शिक्षा	पूरातत्व	पुरातत्व	१
२८	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अ.प्रथम	विविध	-	-	४
२९	लेखापाल	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	लेखा	-	१
३०	टा.ना.सु.	रा.प.अ.प्रथम	प्रशासन	सा.प्र.	-	०
३१	खरिदार	रा.प.अ.द्बितीय	प्रशासन	सा.प्र.	-	०
३२	ह.स.चा.	श्रेणीविहीन	प्रशासन	सा.प्र.	-	९
३३	का. स.	श्रेणीविहीन	प्रशासन	सा.प्र.	-	१५
					जम्मा	८४

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारी विवरण							
पद	नाम, थर	Int.	मोवाईल नम्बर	पद	नाम, थर	Int.	मोवाईल नम्बर
मा. मन्त्री	**बद्री प्रसाद पाण्डे**	**११४**		**आर्थिक व्यवस्थापन शाखा**			
उप-स्वकीय सचिव	ताल बहादुर रावत	११६	९८४११२४६६८	उपसचिव (लेखा)	भगवान प्रसाद उप्रेती	३१९	९८४१३६२१५४
स्वकिय अधिकृत	दिनेश भुर्तेल	११६	९८५१०८०३४६	लेखा अधिकृत	पेशल कुमार वाग्ले	३२१	९८६२७०७७७२
प्रशासन सहायक	रबिन्द्र रोकाया	११६	९८५१०६०१५२	लेखापाल	अन्जना बन्जारा	३२१	९८४१९६१२३९
मा. मन्त्रीज्यूको निजी सचिवालय				लेखा अधिकृत (बेरुजु/क.)	विष्णु ज्ञवाली	३२४	९८४१२६२२२८
उपसचिव(प्रशासन)	हिमाल गौतम	२०३	९८५७०४५६०६	का.स. (क)	ज्ञानु लामा		९८४९२५५५४२
शाखा अधिकृत	सरोज अर्याल	२०३	९८५११९६२७५	**कानून शाखा**			
कम्प्युटर अपरेटर	लोहस प्रसाद सिग्देल		९८४४३९४४७	उपसचिव.(का)	नवराज आचार्य	१३७	९८४१८८४९४४
का.स.	लाल बहादुर खड्का	२०३		कानून.अधिकृत	पुष्पराज धिताल	१३७	९८५११५५५२८
का.स. (क)	कल्पना शाही	२०३		नायब सुब्बा	कमला बर्तौला	१३७	९८४१७८३७५८
ह.स.चा (क)	कृष्ण बहादुर बोगटी	२०३	९८६३३२२९७८	**पर्यटन महाशाखा**			
मा. राज्यमन्त्री	**अरूण कुमार चौधरी**	**१३३**		**सहसचिव**	**इन्दु घिमिरे**	**३१४**	९८५११९०२२२
उप-स्वकीय सचिव	विपत राम चौधरी	१४९	९८४८४०१७५७	नायब सुब्बा	सरस्वती पौडेल	३१३	९८४१७३०६३५
स्वकीय अधिकृत	प्रसिद्ध चौधरी	१४६	९८४३६१९४९२	कम्प्युटर अपरेटर	विज्ञान शर्मा लुइटेल	३१३	९८४९६६५८६७
प्रशासन सहायक	दशराम थारू	२१४		ह.स.चा.	संजय चौधरी		९८१३७७७००५
ह.स.चा (क)	सुरेश थारू	२१६		का.स.	प्रेमा देवी खत्री	३१३	९८४३७५३५६५
मा. राज्यमन्त्रीज्यूको निजी सचिवालय				**पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा**			
शाखा अधिकृत	मुकुन्द प्रसाद पन्त	१५०	९८४१३५६७३०	उपसचिव	अनिल किराँती	३०९	९८५१३११९७३
कम्पुटर अपरेटर	बबिता बस्नेत	१५०	९८४२६४६१०५	शाखा अधिकृत	तिलक रिजाल	३११	९८५८०५१८५०
ह.स.चा. (क)	दिपेश महतो	१५०		शाखा अधिकृत	सन्जु सुनार	३०९	९८५५०४११७७
का.स.(क)	भगवती पाठक			नायब सुब्बा	राजेश कुमार लम्साल	३११	
श्रीमान् सचिवज्यूको सचिवालय				ह.स.चा (क)	विष्णु तामाङ		९८४९०६५२२४
सचिव	**डा. गणेशप्रसाद पाण्डेय**	३०२	**९८५११३१०३२**	**तथ्यांक तथा अनुसन्धान शाखा**			
शाखा अधिकृत	माधव प्रसाद अधिकारी	३०१	९८५१०८०७५६	उपसचिव (तथ्यांक)	सिताराम घिमिरे	३१७	९८४१४०१९७३
छविकार	रामकृष्ण महर्जन	१०५	९८४१३३८४३८	तथ्यांक अधिकृत	मदन प्रसाद पोखरेल	३१७	९८४१३५५९८८
कम्प्युटर अपरेटर	विष्णु प्रसाद बराल	३०१	९८४६०६६९०५	नायब सुब्बा	टंक प्रसाद सुवेदी	३१७	९८४१३२०७५८
ह.स.चा (क)	कुमार गुरुङ्ग			**नागरिक उड्डयन महाशाखा**			
का.स. (क)	अस्मिता थपलिया		९८४९२२०७२६	**सहसचिव**	**इन्दु घिमिरे**	**३१४**	**९८४१२९०९२२**
का.स. (क)	सुनिता श्रेष्ठ	३०१		नायब सुब्बा	कुमार प्रसाद खतिवडा	६०५	9842929297
प्रशासन तथा योजना महाशाखा				का.स. (क)	आशा घिमिरे	६१३	९८४९७५५५७३
सहसचिव	**रामकृष्ण लामिछाने**	**१६०**	**९८५११६९४८१**	**हवाई उद्योग तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा**			
खरिदार	गौतम घर्ती	४०१	९८४७३११६५२	सि.ए.टी.सी.अ. रा.प.द्वि. (इन्जि)			
का.स. (क)	कौशिला श्रेष्ठ	४०१	९८६७३१७०४४	सि.ए.टी.सी.अ. रा.प.तृ. (इन्जि)	सुवर्णराज भट्टराई	६०६	९८४१३५६२४८
का.स.(क)	सँगम भट्टराई	४०१	९८४९७३९८०३	हवाई सुरक्षा तथा दुर्घटना जाँच शाखा			
प्रशासन शाखा				सि.डि.ई.एरो रा.प.द्वि. (ईन्जि)	तनुजा पोखरेल	६९७	९८४३५८१४६६

उपसचिव	गोकर्ण प्रसाद उपाध्याय	४०७	९८५१३१२७२२	एरो रा.प.तृ. (ईन्जि)			
उपसचिव(उ.गुनासो)	राकेश गुरुङ	४०९	९८५६०४०९७६	ए.टी.सी.अ. रा.प.तृ. (ईन्जि)	मुकेश डंगोल	६०८	९८४१६४४७५३
शाखा अधिकृत (प्रशासन)	छायालाल मोक्तान	४११	९८४३२५९१४४	कम्प्युटर अधिकृत	हरिकाजी राई	६०९	९८४१२८६१३५
शाखा अधिकृत(प्रशासन)	मित्रदेव लम्साल	४११	९८५१२००४३०	**नागरिक उड्डयन सुपरिवेक्षण शाखा**			
शाखा अधिकृत(उ.गुनासो)	तारा तामांङ	४०८	९८४०४०८५६०	सि.डि.ई. रा.प.द्वि. (ईन्जि) सिभिल, हाइवे			
शाखा अधिकृत(उ.गुनासो)	शालिकराम भट्टराई	४०८	९८५२०५२०९६	इलक्ट्रोनिक ईन्जिनियर (रा.प.तृ)			
शाखा अधिकृत (प्रशासन)	सुधा रेग्मी पन्त	४०९	९८६०१४७३०२	ईन्जिनियर (रा.प.तृ) सिभिल, हाइवे			
कम्प्युटर ईन्जिनियर (सु.प्रबिधि)	प्रदिप राज पौडेल	३१०	९८५११९७४९२	शाखा अधिकृत	जयराम गजुरेल	६०६	९८५११७५२७६
कम्प्युटर अधिकृत(सु.प्रबिधि)	शारदा शर्मा अधिकारी	६१९	९८५११९७४९२	**संस्कृति महाशाखा**			
पुस्तकालय अधिकृत	राजेन्द्र प्रसाद ढकाल		९८५११९८३७५	**सहसचिव**	**सुरेश सुरश श्रेष्ठ**	**६१५**	**९८४१३६३८३५**
नायब सुब्बा	उत्तम कुमार श्रेष्ठ	१३४	९८४१४२८९७८	प्राविधिक सहायक	निना राई	६१३	९८४९२२७२६२
नायब सुब्बा	लक्ष्मी न्यौपाने	१३४	९८५११६९९४३	ह.स.चा (क)	मनोज राई		
कम्प्युटर अपरेटर (प्रशासन)	राम जिवन महतो	१३४	९८६०३१६६५२	**संस्कृति शाखा**			
कम्प्युटर अपरेटर (सु.प्रबिधि)	धनराज पाण्डे	३१०	९८६३९२८२५४	उपसचिव	शिवराज रेग्मी	६०३	९८४१५२८३४४
खरिदार (मूल - दर्ता)	लक्ष्मण सन्जेल	१२३	९८४५१०३६५७	पुरात्तव अधिकृत	भिष्म बास्कोटा	६१७	९८४१७००५२१
ह.स.चा.	मनिबज्र लामा	१२३	९८४२९०६३८३	शाखा अधिकृत	सुभद्रा शर्मा गौतम	६२३	
ह.स.चा. (क)	अर्जुन थापा	१२३	९८४१२४७२५०	नायब सुब्बा	सर्मिला तिवारी		९८४८०३४२८७
ह.स.चा. (क)	एक बहादुर भण्डारी	१२३	९८४९९२०३३६				९८४९२२७२६२
का.स.(क)	शिवराम साफी	१२३		**पुरातत्व तथा सम्पदा शाखा**			
का.स.(क)	सँगम भट्टराई	४०१	९८६१२५३५५३	प्रमुख पुरात्तव अधिकृत	सुभद्रा भट्टराई घिमिरे	६२०	९८४१३७२७८०
का.स.(क)	सञ्च बहादुर तामाङ	१२३		पुरात्तव अधिकृत	शिबराम सापकोटा	६११	९८४१०९९५४१
का.स.(क)	सुनिता कुचिकार	३०१				६२०	
				छविकार	रामकृष्ण महर्जन	६२५	९८४१३३८४३८
योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा				नायब सुब्बा	शुसिला कोइराला रेग्मी		
उपसचिव	प्रहलाद कुमार कार्की	२०९	९८५११५७४८५	**जिन्सी**			
शाखा अधिकृत	प्रकाश पोखरेल	४१४	९८४१९६८५७२	नायब सुब्बा	अर्जुन श्रेष्ठ	१२१	९८४१५०५९१८
शाखा अधिकृत	मान बहादुर सारु	४१४	९८६७९२८९२२	का.स (क)	देव बहादुर खत्री	१२१	९८४३४९५१७३
कम्प्युटर अधिकृत	नगेन्द्र बहादुर रोका क्षेत्री		९८४१८२४३१७	IT AMC	नारायण नाथ भण्डारी	IT- मर्मत	९८४१२८३९६५

नायब सुब्बा	नितेश राई	२२२	९८४०१३२०२१	MOCTCA	CANTEEN	१२२	९८१८९५८५६५
अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा							
उपसचिव	जिवन चन्द्र राई	११०	९८४३०९८६४५				
शाखा अधिकृत	आनन्दराम श्रेष्ठ	१४३	९८५१२४४७५१				
कम्प्युटर अपरेटर	सरिता राई	१४३	९८४९२७२५६८				

३. प्रदान गरिने सेवा

- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनसम्बन्धी संघीय नीति, योजनाको तर्जुमा, मापदण्ड र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनसम्बन्धी विकास योजना तथा कार्यक्रमहरूको विश्लेषण, छनौट, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकनसम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन विकाससम्बन्धी पूर्वाधारहरूको विकास गर्न आवश्यक योजनाहरू कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा, चौमासिक विभाजन सहितको कार्यक्रम स्वीकृति,
- वैदेशिक सहायता र आन्तरिक स्रोतबाट संचालित आयोजनाहरूको निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकनसम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन व्यवसायसम्बन्धी कार्यको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणसम्बन्धी कार्य,
- पर्यटनसम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन, अनुसन्धान, पर्यटकीय स्थलहरूको खोजी, सूचना संकलन, डकुमेन्टेसन र प्रकाशनसम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन प्रबर्द्धनका लागि सरकारी, गैरसरकारी, एवम् स्थानीय निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्यसम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि अन्तराष्ट्रिय जगतसँग सम्पर्क र समन्वय गर्ने कार्य,
- पर्यटन क्षेत्रको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्ने सम्बन्धमा सरकारी, गैरसरकारी, एवम् स्थानीय तहहरूसँग समन्वयसम्बन्धी कार्य ,
- पर्यटन विषयक सम्झौताहरूसम्बन्धी कार्य,
- पर्यटन सम्बद्ध तथ्याङ्कहरूको संकलन, विश्लेषण र प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्य,
- नागरिक उड्डयन व्यवसाय तथा पेशाविद्हरुको स्तर निर्धारण र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- वायुयान निर्माण तथा डिजाइन, सञ्चालन र मर्मत सम्भार, विमानस्थल निर्माण तथा सञ्चालन, एयर नेभिगेसन सेवा तथा उड्डयन तालिम संस्था आदिको मापदण्ड र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- हवाइ भाडा, विमानस्थल शुल्क, एयर नेभिगेशन सेवा शुल्क र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- वायुसेवा कार्यसञ्चालनसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- हवाइ सुरक्षासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सँगठनबाट प्रतिपादित स्तर, मापदण्ड, मार्गदर्शन कार्यान्वयन र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- एयरनेभिगेसन र एयर ट्राफिक सेवा नियमनसम्बन्धी कार्य,
- उड्डयन सेवाको लागि मौसमसम्बन्धी सूचना सेवा,
- उड्डयन खोज तथा उद्धार कार्यमा सहयोग समन्वय तथा वायुयान दुर्घटना जाँचसम्बन्धी कार्य,
- अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र आन्तरिक विमानस्थल निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापनसम्बन्धी नीति, मापदण्ड र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न मुलुकहरूसँग हवाईसेवा सम्झौता वार्ता र हवाई सम्झौतासम्बन्धी कार्य,
- नागरिक उड्डयनसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, सँगठनसँग सम्पर्क, सहभागिता र ती सँगठनबाट पारित महासन्धी/प्रोटोकलहरूको अनुमोदनसम्बन्धी कार्य,
- वायुसेवाहरूलाई सेवा सञ्चालन अनुमतिसम्बन्धी कार्य,

- निषेधित क्षेत्रमा हवाई उडान र अवतरणको सिफारिशसम्बन्धी कार्य,
- मौजुदा हवाई रुट र नयाँ स्थापना हुने रुटहरूमा एयर नेभिगेशन सुविधाहरूको पहिचान, समन्वय र निर्णयसम्बन्धी कार्य,
- भाषा, कला, साहित्य र संस्कृति सम्बद्ध आयोग, कोष, विकास समिति, प्रतिष्ठन, परिषद्हरु सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- विभिन्न धर्म, जातजाती, सम्प्रदाय, भाषाभाषिकाको साहित्य, संगीत, लिपी, कला, संस्कृति र चलचित्रको संरक्षण तथा विकाससम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्डसम्बन्धी कार्य,
- प्रतिलिपि अधिकारसम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमनसम्बन्धी कार्य,
- संग्रहालय र अभिलेखालय सुदृढीकरणसम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रमको तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्य,
- अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाको खोज, अध्ययन, संरक्षण, प्रबर्द्धन, सूचीकरणसम्बन्धी कार्य,
- संस्कृतिसँग सम्बद्ध विभिन्न समूह, गुठी संघ संस्थाहरूलाई आवश्यक सहयोग तथा समन्वयसम्बन्धी कार्य,
- संस्कृति तथा पुरातत्वसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थासँग सन्धि सम्झौता सम्बन्धमा सम्पर्क र समन्वय गर्ने कार्य,
- मन्त्रालय, विभाग वा अन्तर्गतका कार्यालयहरूको लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य,
- मन्त्रालय, अर्न्तगतका निकायहरूको पदपूर्तिका लागि नियुक्ति तथा पदस्थापना, सरुवा, बढुवा, राजिनामा तथा बिभागीय कारबाही सम्बन्धी कार्य,
- कार्य सम्पादन मूल्यांकन र प्रोत्साही पुरस्कारसम्बन्धी कार्य,
- नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा अर्न्तगत पर्ने एरोनटिकल इञ्जिनियरिङ्ग समूह र सिभिल एभिएशन अपरेशन इञ्जिनियरिङ्ग समूहको कर्मचारी प्रशासनसम्बन्धी कार्य,
- आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी कार्य,
- आवश्यकतानुसार ऐन, नियम, गठन (आदेश), सम्झौता तयार गर्नेसम्बन्धी कार्य।

४. महाशाखा, शाखा र जिम्मेवार अधिकारी

क्र.सं.	महाशाखा / शाखा	जिम्मेवार अधिकारी
(क)	प्रशासन तथा योजना महाशाखा	सहसचिव रामकृष्ण महर्जन
१	प्रशासन शाखा	उपसचिव गोकर्ण प्रसाद उपाध्याय
२	योजना तथा वैदेशिक सहायता शाखा	उपसचिव प्रहलाद कुमार कार्की
३	अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा	उपसचिव जिवन चन्द्र राई
४	आर्थिक व्यवस्थापन शाखा	उपसचिव (लेखा) भगवान प्रसाद उप्रेती
५	कानून शाखा	उपसचिव (कानून) नवराज आचार्य
६	जिन्सी शाखा	ना.सु. अर्जुन श्रेष्ठ
(ख)	पर्यटन महाशाखा	सहसचिव इन्दु घिमिरे
७	पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा	उपसचिव अनिल किराती
८	तथ्याङ्क तथा अनुसन्धान शाखा	उपसचिव सीताराम घिमिरे
(ग)	नागरिक उड्डयन महाशाखा	सहसचिव इन्दु घिमिरे
९	हवाई उद्योग तथा अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा	सि.ए.टी.सी.अ.- एटीसी अफिसर सुवर्णराज भट्टराई
१०	हवाई सुरक्षा तथा दुर्घटना जाँच शाखा	एरोनटिकल इन्जिनियर तनुजा पोखरेल एटीसी अफिसर मुकेश डंगोल
११	नागरिक उड्डयन सुपरीवेक्षण शाखा	उपसचिव काली बहादुर भुजेल शाखा अधिकृत जयराम गजुरेल
(घ)	संस्कृति महाशाखा	सहसचिव सुरेश सुरस श्रेष्ठ
१२	संस्कृति शाखा	उपसचिव शिवराज रेग्मी
१३	पुरातत्व तथा संस्कृति शाखा	उपसचिव सुभद्रा घिमिरे

५. मन्त्रालय शाखागत इमेल विवरण

क्र.सं.	शाखा	इमेल ठेगाना
१.	सचिवज्यूको सचिवालय	secretary@tourism.gov.np
२.	प्रशासन शाखा	admin@tourism.gov.np / it@tourism.gov.np user: info@tourism.gov.np/ complain@tourism.gov.np/ kharid@tourism.gov.np information@tourism.gov.np
३.	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा	monitoring@tourism.gov.np
४.	नागरिक उड्डयन शाखा	aviation@tourism.gov.np
५.	पर्यटन प्रवर्द्धन शाखा	promotion@tourism.gov.np
६.	योजना शाखा वैदेशिक सहायता शाखा	planning@tourism.gov.np
७.	आर्थिक प्रशासन शाखा	account@tourism.gov.np
८.	कानून शाखा	law@tourism.gov.np
९.	संस्कृति शाखा	culture@tourism.gov.np

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

मन्त्रालयका अधिकांश कार्यहरू दस्तुर नलाग्ने र अवधि तोक्न नसकिने प्रकृतिका (नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्माण, योजना, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा, अनुगमन, मूल्यांकन र नियमन गर्ने) भएको।

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

(क) निर्णय प्रक्रिया

- मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा : सरकारी निर्णय प्रक्रिया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम।
- सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा : उक्त ऐनको दफा ७ बमोजिम ।

(ख) निर्णय गर्ने अधिकारी

- मन्त्रालयले सम्पादन गर्ने नीतिगत एवम् अन्य कार्यहरू सम्बन्धमाः मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्ताव पठाएर / माननीय मन्त्री स्तरबाट / सचिवस्तरबाट।
- माननीय मन्त्रीबाट प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम।
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ बमोजिम प्राप्त अधिकार बमोजिम।
- सचिवले प्रत्यायोजन गरेको अधिकार बमोजिम तोकिएको कर्मचारीले ।
- सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गर्ने सूचना सम्बन्धमा सचिवले ।

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

(क) मन्त्रालयले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमाः प्रचलित ऐन कानूनमा तोकिएको व्यवस्था बमोजिम।

(ख) सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम परेको उजुरी सम्बन्धमाः राष्ट्रिय सूचना आयोग।

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण

(क) संस्कृति प्रवर्द्धन तथा पुरातत्त्व क्षेत्र

- नेपालबाट पहिलोपटक मिति २०८१।०८।२४ अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदासम्बन्धी आवधिक प्रतिवेदन तयार गरी युनेस्को पठाइएको।
- राष्ट्रिय संस्कृति नीति, २०८१ तयार गरी स्वीकृतिका लागि मिति २०८१।०७।०६ मा नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्)मा पठाइएको।
- माराकेश सन्धिको प्रस्ताव तयार पारी स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्)मा पठाइएको।

(ख) पर्यटन क्षेत्र

- पर्यटन दशकको अवधारणा पत्र बमोजिमको कार्ययोजना तयार गरी पेश गर्न २०८१ साल कात्तिकमा समिति गठन भई कार्य अगाडि बढेको,

- पर्वतारोहणको लागि ५७ वटा हिमालहरू खुल्ला गर्ने मन्त्रिपरिषद्को निर्णयलाई राजपत्रमा प्रकाशन गरिएको,
- नेपालका निजी वायुसेवालाई अन्तर्राष्ट्रिय उडान इजाजत प्रदान गर्ने कार्यबिधि परिमार्जनको कार्य गरिएको,
- गौतम बुद्ध तथा पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा यात्रुहरूको भिषा शुल्क २ वर्षको लागि छूट दिनेसम्बन्धी मा.मन्त्रिस्तरको निर्णयानुसार पत्राचार गरिएको,
- पर्यटकीय पदमार्ग निर्माणसम्बन्धी प्रदेश सचिवहरूसँग भर्चुअल बैठक सञ्चालन भएको,
- मन्त्रिपरिषद् विधेयक समितिको सुझावको आधारमा पर्यटन ऐनको मस्यौदा तथा पर्वतारोहण नियमावलीमा परिमार्जन।

(ग) नागरिक उड्डयन क्षेत्र

- मिति २०८१।०९।०५ को निर्णयानुसार नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण टुक्र्याउने विधेयक मन्त्रिपरिषद्मा पठाइएको,
- बीमासम्बन्धी ऐन अर्थ मन्त्रालय पठाई राय प्राप्त भएको,
- ३ वटा संस्थालाई इजाजत प्रदान गर्न मूल्याङ्कन सम्पन्न भएको।

मुख्य क्रियाकलापहरू	मुख्य उपलब्धि
इलाम, गुल्मी र डोल्पा विमानस्थाल निर्माण तथा परिक्षण उडान गर्ने	• गुल्मीको सिमिचौर विमानस्थल निर्माण कार्य चालु रहेको। • डोल्पाको मासिनेचौर विमानस्थल निर्माण कार्य चालु रहेको ।
अर्घाखाँची विमानस्थल निर्माण	• अर्घाखाँची विमानस्थलको धावनमार्ग, ट्याक्सिवे, एप्रोन कालोपत्रे तथा ड्रेनेजको ठेक्का सम्झौता सम्पन्न भई निर्माण कार्य सुरु।
जनकपुर र राजविराज विमानस्थल स्तरोन्नती	• जनकपुर विमानस्थलमा चेनलिङ्क फेन्सिङको काम सम्पन्न, रनवे ग्रडिङ्ग ड्रेनेज मर्मत तथा अन्य कार्य भईरहेको। • राजविराज विमानस्थलमा धावनमार्ग कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न। ड्रेनेज निर्माण तथा अन्य कार्य भईरहेको।
तुम्लिङटार विमानस्थल स्तरोन्नती	तुम्लिङटार विमानस्थलको नयां टर्मिनल टावर भवन निर्माण कार्य चालु रहेको। Structure को काम सम्पन्न भई Finishing को काम हुदै।
वैतडी पाटन विमानस्थल स्तरोन्नती	बैतडी पाटन विमानस्थलमा ठेक्का सम्झौता सम्पन्न भई निर्माण कार्य सुरुFoundation तथा Tie Beam को काम सम्पन्न।
नेपालगञ्ज र विराटनगर विमानस्थल स्तरोन्नती	नेपालगंज र बिराटनगर विमानस्थलमा नयाँ टर्मिनल भवन निर्माणको लागी टेण्डरको काम अन्तिम चरणमा।
दाङको नारायणपुर विमानस्थल निर्माण गर्ने	दाङ्गको नारायणपुर विमानस्थल निर्माण कार्य गर्नको लागि Detail Feasibility Study अन्तिम चरणमा रहेको।
चुहानडाँडा विमानस्थल निर्माण	Detailed Feasibility Study को प्रारम्भिक तयारी हुदैं।
गौतम बुद्ध अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल आयोजनामा Cargo Building देखि Apron सम्मको सडक निर्माण गर्ने	लागत अनुमान तयार भईरहेको ।
गौतम बुद्ध अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलमा periphery Road निर्माण गर्ने	लागत अनुमान तयार भईरहेको ।
गौतम बुद्ध अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलको पुरानो Runway लाई Rehabilitation गरि नयाँ parallel Taxiway निर्माण गर्ने	बोलपत्र मूल्याङ्कन अन्तिम चरणमा रहेको ।(Technical Evaluation भइसकेको र Financial Evaluation)

यस अवधिमा जारी गरिएका/स्वीकृत भएका/संशोधन भएका ऐन, नियमावली, कार्यविधि, मापदण्ड तथा निर्देशिकाहरूको विवरणः

क्र.सं.	विवरण	नयाँ/संशोधन
१	पर्वतीय प्रशिक्षण विकास समितिको गठन (पाचौं संशोधन) आदेश, २०७९	संशोधन
२	नेपाल पञ्चाङ्ग निर्णायक समिति (गठन) आदेश, २०७७ स्वीकृत भएको ।	नयाँ
३	आदिकवि भानुभक्त जन्मस्थल विकास समिति (गठन) आदेश, २०७७ स्वीकृत भएको।	नयाँ
४	केचना कञ्चनजंघा पर्यटन विकास समिति (गठन) आदेश, २०७७ स्वीकृत भएको।	नयाँ
५	पर्यटन ऐनको मस्यौदा तयारको क्रममा रहेको ।	नयाँ

१०.सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

(क) प्रमुखको नामः सचिव डा. गणेशप्रसाद पाण्डेय

(ख) सूचना अधिकारीको नामः उपसचिव श्री गोकर्ण प्रसाद उपाध्याय

११. सम्बन्धित नीति, ऐन, नियम, गठन आदेश, विनियम वा निर्देशिका सूची

नीतिहरुः

१. पर्यटन नीति, २०६५
२. राष्ट्रिय हवाई नीति, २०६३
३. राष्ट्रिय संस्कृति नीति, २०६७

ऐनहरुः

१. प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३
२. गैर सैनिक हवाई उडान (सिभिल एभिएशन) ऐन, २०१५
३. नेपाल वायुसेवा निगम ऐन, २०१९
४. पर्यटन ऐन, २०३५
५. लुम्बिनी विकास कोष ऐन, २०४२
६. पशुपति क्षेत्र विकास कोष ऐन, २०४४
७. अभिलेख संरक्षण ऐन, २०४६
८. नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
९. नेपाल सङ्गीत नाट्य प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
१०. नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
११. नेपाल पर्यटन वोर्ड ऐन, २०५३
१२. नेपाल नागारिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३
१३. वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद ऐन, २०५५
१४. प्रतिलिपि अधिकार ऐन, २०५९

नियमहरुः

१. होटल, लज, रेष्टुराँ वार तथा पथ प्रदर्शक नियमावली, २०३८
२. ट्राभल र ट्रेकिङ्ग एजेन्सी नियमावली, २०६२
३. जलयात्रा नियमावली, २०६३
४. अभिलेख संरक्षण नियमावली, २०६३
५. गैर सैनिक हवाई उडान (सिभिल एभिएशन) नियमावली, २०५२
६. प्राचीन स्मारक संरक्षण नियमावली, २०४६
७. पर्वतारोहण सम्बन्धी नियमावली, २०८१
८. प्रतिलिपि अधिकार नियमावली, २०६१
९. नेपाल पर्यटन बोर्ड नियमावली, २०५५
१०. नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण नियमावली, २०५८

११. विमानस्थल दस्तुर नियमावली, २०३८ खारेज गर्ने नियमावली २०६७
१२. क्यासिनो नियमावली, २०७०
१३. गैर सैनिक हवाई उडान (दुर्घटना जाँच) नियमावली, २०७१
१४. नागरिक उड्डयन सुरक्षा नियमावली, २०७३

गठन आदेशहरुः

१. नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन समिति (गठन) आदेश, २०२९
२. तारागाउँ विकास समिति (गठन) आदेश, २०३४
३. देवघाट क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५०
४. आदिकवि भानुभक्त जन्मस्थल विकास समिति (गठन) आदेश, २०७७
५. वुढानिलकण्ठ क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
६. मनकामना क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
७. वौद्धनाथ क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
८. बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति (गठन) (पहिलो संशोधन) आदेश, २०७५
९. पाटन संग्रहालय विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
१०. पाथीभरा क्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
११. हलेसी महादेवस्थान विकास समिति (गठन) आदेश, २०५३
१२. पर्वतीय प्रशिक्षण विकास समिति (गठन) आदेश, २०५९
१३. विराट क्षेत्र पर्यटन प्रवर्द्धन विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
१४. वृहत्तर वराहक्षेत्र विकास समिति (गठन) आदेश, २०६६
१५. हनुमानढोका दरवार संग्रहालय विकास समिति (गठन) आदेश, २०६७
१६. नेपाल पञ्चाङ्ग निर्णायक समिति (गठन) आदेश, २०७७
१७. आदिकवि भानुभक्त जन्मस्थल विकास समिति (गठन) आदेश, २०७७
१८. केचना कञ्चनजंघा पर्यटन विकास समिति (गठन) आदेश, २०७७
१९. नारायणहिटी दरबार संग्रहालय तथा गणतन्त्र स्मारक व्यवस्थापन तथा सञ्चालन विकास समिति (गठन) आदेश, २०७६

निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू

१. प्राचीन स्मारक संरक्षणसम्बन्धी कार्यविधि, २०६४
२. नागरिक उड्डयनसँग सम्बन्धित संस्थालाई ईजाजत दिनेसम्बन्धी कार्यविधि, २०६६ (मन्त्रिस्तरीय मिति २०७२।१२।१६ को निर्णयानुसार थप र संशोधित)
३. होमस्टे सञ्चालन कायर्विधि, २०६७
४. पर्यटक यातायात सेवा व्यवसाय दर्ता तथा सञ्चालन कार्यविधि,२०६८
५. सय जनाभन्दा बढी विदेशी पर्यटक भित्र्याउने अनुदान कार्यविधि, २०६८
६. महाकवि देवकोटा पुरस्कारसम्बन्धी कार्यविधि
७. एकतारे होटल देखि पाँच तारे डिलक्स स्तरसम्मका होटल र पर्यटक आवास(रिसोर्ट)सम्बन्धी मापदण्ड
८. पुष्पलाल राष्ट्रिय पुरस्कार मापदण्ड तथा कार्यविधि (संशोधन सहित) २०६९
९. पर्यटन उद्योग सेवा प्रवाह निर्देशिका,२०७०
१०. पर्वतारोहण रोयल्टी बाँडफाँड तथा परिचालन निर्देशिका, २०७०
११. उपभोक्ता समितिबाट पर्यटन पूर्वाधार बिकास निर्माणसम्बन्धी कार्य गराउने कार्यविधि, २०७१ (संशोधन सहित)
१२. कम उचाई हिमालचुलीको आरोहण अनुमति प्रदान गर्नेसम्बन्धी निर्देशिका, २०७२
१३. राष्ट्रिय प्रतिभा पुरस्कार कार्यविधि तेस्रो संशोधन सहित २०७२
१४. दुर्गम क्षेत्रका हवाई उडानमा भाडा सहुलियत प्रदान गर्नेसम्बन्धी मापदण्ड, २०७३

१५. कार्य सम्पादन व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
१६. आन्तरिक व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
१७. भेटीघाटी व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३
१८. विदा पर्यटन कार्यविधि,२०७३
१९. पर्यटनसँग सम्वद्ध व्यक्ति तथा संस्थालाई सम्मान गर्ने सम्वन्धी कार्यविधि, २०७३
२०. भगत सर्वजित मानव मर्यादा राष्ट्रिय पुरस्कार मापदण्ड तथा कार्यविधि, २०७३
२१. सार्वजनिक निकायका पदाधिकारी तथा सदस्यको नियुक्ति र मनोनयन सम्बन्धी मापदण्ड,२०७३
२२. पर्यटकहरूको आवागमनलाई ब्यबस्थित गर्ने सम्बन्धि मापदण्ड, २०७७
२३. विदेशबाट नेपाल आगमन हुने यात्रुहरूको व्यवस्थापनसम्बन्धी आदेश, २०७८
२४. पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
२५. नेपाल पर्वतारोहन संघलाई प्रदान गरिने बजेट खर्च सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
२६. पर्वतारोहण दलसँग जाने सम्पर्क अधिकृत खटाउने मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०८१

१२.पर्यटकीय तथ्यांकः सन् २०२१ देखि २०२३ सम्म

FACT SHEET 1

Indicators	2022	2023	% Change
Tourist Arrival by:			
Air	592631	914270	54.3
Land	22238	100612	352.4
Total	614869	1014882	65.05
Average Length of Stay	13.1	13.2	0.8
Sex:			
Male	358683	566665	58.0
Female	256012	447807	74.9
others	174	410	
By Age groups:			
0-15 years	48664	61316	26.0
16-30 years	121096	189790	56.7
31-45 years	208299	317170	52.3
46-60 years	155985	272342	74.6
60^{+} years	78660	169791	115.9
Not Specified	2165	4473	
Top Five Country of Nationality:			
Rank 1	INDIA	INDIA	
Rank 2	USA	USA	
Rank 3	UK	CHINA	
Rank 4	AUSTRALIA	UK	
Rank 5	BANGLADESH	AUSTRALIA	
Purpose of Visit:			
Holiday/Pleasure	397820	634301	59.4
Pilgrimage	79146	132949	68.0
Trekking & Mountaineering	61701	154262	150.0
Others	76202	93370	22.5

FACT SHEET 2

Indicators	2022	2023
Tourist Arrival by Major Five Airlines:		
Rank 1	Qatar Airways	Nepal Airlines
Rank 2	Nepal Airlines	Qatar Airways
Rank 3	Himalaya Airlines	Himalaya Airlines
Rank 4	Fly Dubai	Indigo Air
Rank 5	Indigo Air	Fly Dubai
Mountaineering Expedition:		
Total Team	1952	2253
Total Person	8468	9398
Royalty to Government (Rs.' 000)	703429	1013629
Revenue from Tourism:		
Total Earning(US$ ' 000)	359700	548200

Average expenses per Visitor per day (US$)	40.5	41
Tourism Related Enterprises :		
Hotel (star)	173	182
Hotel (Non star)	1228	1416
Beds (total)	53365	54370
Travel Agencies	4773	4745
Trekking Agencies	3136	3191
Tourist Guide	4975	5123
Trekking Guide	25483	26292

FACT SHEET 3

Indicators	2022	2023
Places Visited:		
National Parks and Wildlife Reserve	75608	300875
Pashupati Area(excluding Indian)	55204	118531
Lumbini(excluding Indian Tourists)	23942	85232
Manaslu Trekking	5890	3094
Mustang Trekking	3387	1198
HumlaTrekking	1442	178
Lower Dolpa Trekking	786	365
Kanchanjunga Trekking	858	405
Upper Dolpa Trekking	492	145
International Airlines Movement:		
Arrival	12158	15730
Departure	12154	15730
Total	24312	31460

१३.आ.व. २०८१।८२ को दोस्रो त्रैमासिकसम्मको खर्च स्थिति

नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
बजेट उपशीर्षक अनुसार बजेट र खर्च को सारांश
आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महिना देखि : श्रावण   महिना सम्म : पौष

(रु.हजारमा)

क.स.	बजेट उपशीर्षक	बजेट (रु.)				खर्च (रु.)				खर्च प्रतिशत			
		चालु	पुंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पुंजीगत	वित्तीय	जम्मा	चालु	पुंजीगत	वित्तीय	जम्मा
१	३२५०००११ सस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१७,४२,४१.५५	१,०२,२१	०	१८,४४,६२.५५	५,०२,७२	१०,३७	०	५,१३,०९	२८.८५	१०.१४		२७.८२
२	३२५००१०१ पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन प्रवर्द्धन आयोजना	५५,००	१२,००	०	६७,००	११,५६	०	०	११,५६	२१.०२	०		१७.२६
३	३२५००१०३ संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३,७१,३५	०	०	३,७१,३५	४१,७३	०	०	४१,७३	११.२४			११.२४
४	३२५००१०५ सांस्कृतिक संस्थान	१,७०,००	०	०	१,७०,००	१,४०,००	०	०	१,४०,००	८२.३५			८२.३५
५	३२५०१०११ पर्यटन विभाग	१८,२४,६१	१०,४५	०	१८,३५,०६	७,६६,७७	०	०	७,६६,७७	४२.०२	०		४१.७८
६	३२५०११०६ पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	५५,२४,५१	२,००,८०,००	०	२,५६,०४,५१	१,२२,९६	२२,९३,०६	०	२४,१६,०२	२.२३	११.४२		९.४४
७	३२५०२०११ पुरातत्व विभाग	७,९५,६३	४५,३१,४२	०	५३,२७,०५	३,३०,९५	५,७४,३३	०	९,०५,२९	४१.६	१२.६७		१६.९९
८	३२५०२०१२ राष्ट्रिय संग्राहालय (छाउनी)	३,७३,२७	७०,००	०	४,४३,२७	१,४९,५५	६१,४६	०	२,११,०१	४०.०६	८७.८		४७.६
९	३२५०२०१३ केन्द्रीय सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला	७,००	४०,००	०	४७,००	७१	१७,८२	०	१८,५२	१०.११	४४.५४		३९.४१
१०	३२५०२०१४ नारायणहिटी दरवार संग्रहालय	९,४९,५४	२०,००	०	९,६९,५४	४,१३,५६	६,१२	०	४,१९,६८	४३.५५	३०.६१		४३.२९
११	३२५०२०१५ राष्ट्रिय कला संग्रहालय (भक्तपुर)	१,६७,६२	२९,००	०	१,९६,६२	८०,८७	४,९१	०	८५,७८	४८.२४	१६.९३		४३.६३
१२	३२५०२०१६ क्षेत्रीय संग्रहालयहरु	१,०२,५१	४१,७७	०	१,४४,२८	२९,२८	३,६८	०	३२,९६	२८.५६	८.८२		२२.८५
१३	३२५०२०१७ संग्रहालयहरु (जातीय संग्रहालय समेत)	२,९०,०७.८	५६,४०	०	३,४६,४७.८	१,१५,०८	८,९२	०	१,२४,००	३९.६७	१५.८१		३५.७९
१४	३२५०२०१८ ऐतिहासिक दरबारहरु	९,४३,१४	५०,८३	०	९,९३,९७	३,५५,६५	१,३८	०	३,५७,०३	३७.७१	२.७२		३५.९२
१५	३२५०२०१९ स्मारक संरक्षण तथा दरबार हेरचाह कार्यालय (भक्तपुर)	१,४६,४०	६०,००	०	२,०६,४०	५४,६४	४,९७	०	५९,६१	३७.३२	८.२८		२८.८८
१६	३२५०२१०१ पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना	२८,००	२१,१२,०७	०	२१,४०,०७	४,००	२,११,५४	०	२,१५,५४	१४.२९	१०.०२		१०.०७
१७	३२५०२१०२ विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	११,००	२०,००	०	३१,००	१,५५	०	०	१,५५	१४.०७	०		४.९९
१८	३२५०३०११ राष्ट्रिय अभिलेखालय	२,८४,८४	१,९५,००	०	४,७९,८४	१,१५,७७	२०,५५	०	१,३६,३२	४०.६४	१०.५४		२८.४१
१९	३२५०४०११ नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय	१,४०,४६	२७,७२	०	१,६८,१८	४६,७२	७,४८	०	५४,२०	३३.२६	२७		३२.२३
२०	३२५२१०११ भाषा आयोग	५,७४,३५.३०८	१०,२०	०	५,८४,५५.३०८	२,५८,१८	८,६९	०	२,६६,८७	४४.९५	८५.१६		४५.६५
२१	३२५४१०११ बृहतर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	२,२३,००	०	०	२,२३,००	३९,४९	०	०	३९,४९	१७.७१			१७.७१
२२	३२५५१०११ पशुपति क्षेत्र विकास कोष	२१,००,००	०	०	२१,००,००	२१,००,००	०	०	२१,००,००	१००			१००
२३	३२५५१०१२ लुम्बिनी विकास कोष	४५,००,००	०	०	४५,००,००	४४,००,००	०	०	४४,००,००	९७.७८			९७.७८
२४	३२५६१०११ नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	१,५०,००	०	०	१,५०,००	१,०७,२०	०	०	१,०७,२०	७१.४६			७१.४६
२५	३२५६१०१२ नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	१४,१८,००	०	०	१४,१८,००	७,०८,३५	०	०	७,०८,३५	४९.९५			४९.९५
२६	३२५६१०१३ नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	४,८८,५१	०	०	४,८८,५१	२,८६,८४	०	०	२,८६,८४	५८.७२			५८.७२
२७	३२५६१०१४ नेपाल संगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	५,७०,७४	०	०	५,७०,७४	३,११,२०	०	०	३,११,२०	५४.५३			५४.५३
२८	३२५८१०११ बौद्ध दर्शन प्रवर्द्धन तथा गुम्बा विकास समिति	९,९०,६९	०	०	९,९०,६९	२,०३,४८	०	०	२,०३,४८	२०.५४			२०.५४
	कुल जम्मा	२,४९,४२,६६.६५८	२,७४,६९,०७	०	५,२४,११,७३.६५८	१,१६,९८,८१	३२,३५,२८	०	१,४९,३४,०९	४६.९	११.७८	०	२८.४९

१४.आर्थिक वर्ष २०८१/८२ दोस्रो त्रैमासिकसम्मको बेरूजु फछ्यौंट प्रगति विवरण

क्र.सं.	कार्यालयहरू	जम्मा बेरुजु	प्रगति
१.	सरकारी कार्यालय तर्फ	२ अर्व १९ करोड	३३ करोड ३४ लाख ९९ हजार
२.	समिति, कोष र प्रतिष्ठान समेत	२ अर्व ६९ करोड	५९ करोड १० लाख १५ हजार
	जम्मा	४ अर्व ८८ करोड	९२ करोड ४५ लाख १४ हजार

१५.२०८१ पुस मसान्तसम्मको गुनासो व्यवस्थापनको स्थिति

क्र.सं.	निकाय	गत महिना सम्मको उजुरी संख्या		पौष महिनाको		हाल सम्मको जम्मा				कैफियत
		उजुरी	फछ्यौंट	उजुरी	फछ्यौंट	उजुरी	फछ्यौंट	बाँकी	फछ्यौंट%	
१	अ.दु.अ.आ	१७७	३५	६	३१	१८३	६६	११७	३६.०७	
२	रा.स.के.	१९	४	१	२	२०	६	१४	३०.००	
३	हेल्लो सरकार	६२	६२	६	६	६८	६८	०	१००.००	
४	अन्य	१६	१	०	०	१६	१	१५	६.२५	
	जम्मा	२७४	१०२	१३	३९	२८७	१४१	१४६	४९.१३	

१६.क्षेत्रगत प्रमुख उपलब्धिहरू

क. पर्यटन

- २७ वटा हिमालहरूको व्यवस्थापन र प्रवर्धन गर्ने जिम्मेवारी ५ (पाँच) बर्षको लागि नेपाल पर्वतारोहण संघवाट व्यवस्थापन गर्न दिने गरी नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्)बाट २०८०/०७/२३ को निर्णय भई कार्यान्वयनका लागि नेपाल पर्वतारोहण संघलाई पठाइएको।
- Jilong-Rasuwa Cross-Boarder Tourism Cooperation Zone निर्माण गर्ने सम्बन्धमा मिति २०८०/०८/११ (माननीय मन्त्रीस्तर) निर्णय गरी कार्य अगाडि बढाउन सकारात्मक राय परराष्ट्र मन्त्रालयमा पठाइएको।
- पर्यटन ऐन २०८० को मस्यौदा तयार गरी मन्त्रालयमा पेश गरेको।
- नेपाल पर्यटन बोर्ड ऐन २०५३ तथा नियमावली २०५५ मा समसायिक संशोधन गर्न पर्यटन महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा समिति गठन भएको।
- बिमस्टेक राष्ट्रहरूको Working Group on Tourism को बैठक काठमाडौंमा सम्पन्न तथा उक्त बैठकमा नेपालले तयार गरेको बिमस्टेक राष्ट्रहरूमा पर्यटन क्षेत्रको विकाससम्बन्धी कार्ययोजनालाई अन्तिम रुप दिई Senior Official Meeting मा पेश गर्ने निर्णय भएको।
- पर्वतारोहणसम्बन्धी नियमावली २०५९को संशोधन मस्यौदा तयार गरी कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालयमा पठाइएको।
- संघ, प्रदेश र स्थानीय (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७ को दफा २२ बमोजिमको विषयगत समितिको बैठक सम्पन्न भएको।
- पर्यटन ऐन २०८० को मस्यौदाका सम्बन्धमा प्रदेशका पर्यटन क्षेत्र हेर्ने माननीय मन्त्री र सचिवहरूसँग मन्त्रालयमा छलफल सम्पन्न भएको।
- नेपाल पर्वतारोहण संघलाई उपलब्ध गराउने बजेट खर्चसम्बन्धी कार्यविधि, २०८० को मस्यौदा तयार गरी राय/सहमतिका लागि अर्थ मन्त्रालयमा पठाइएको।

ख. नागरिक उड्डयन

- पोखरामा भएको यती एयरको ९N-ANC जहाज दुर्घटनाको जाँचबुझ गर्न गठित आयोगले आफ्नो अन्तिम प्रतिवेदन पेश गरेको।
- रुवाण्डासँग द्विपक्षीय हवाई सेवा सम्झौता सम्पन्न भएको।हाल द्विपक्षिय हवाइ सम्झौता भएको मुलुक ४२ पुगेको।
- हवाई सेवा संस्थाको दायित्व तथा वीमासम्बन्धी विधेयक तर्जुमा सहमतीको लागि गैह्र सैनिक हवाई दुर्घटना जाँच नियमावलीको मस्यौदा तयार गरी कानून मन्त्रालयमा रायको लागि पठाइएको।
- हवाई सेवा व्यवस्थापन नियमावलीको मस्यौदा तयार गरी कानून मन्त्रालयमा रायको लागि पठाइएको।

ग. संस्कृति

- युनेस्को लगायत अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदासँग सम्बन्धित संघ सँस्थासँगको साझेदारीमा कार्यक्रम सम्पन्न (२०८१ कार्त्तिक),
- सांस्कृतिक अभिव्यक्तिको विविधता संरक्षण र संवर्द्धन गर्नेसम्बन्धी युनेस्को महासन्धि, २००५ को नेपाल पक्ष राष्ट्र हुनका लागि आवश्यक सचेतना एवम् अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न। (२०८१ पुस),
- संस्कृति र सम्पदालाई शैक्षिक पाठ्यक्रममा समावेश गर्नेसम्बन्धी आधारभूत छलफल कार्यक्रम सम्पन्न (२०८१ पुस),
- अभौतिक सांस्कृतिक सम्पदा संरक्षण (सूचीकरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०८१ अनुसार सूचीकरणको प्रक्रिया अगाडि बढाइएको ।

१७.मन्त्रालयको त्रैमासिक कार्य अवधिमा भएका मुख्य कार्य र उपलब्धिहरू

१. कानुन तर्जुमा एवम् सुधार र सोको अपेक्षित उपलब्धिः

(क) ऐनहरू

- पर्यटन ऐन २०३५, प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण ऐन २०५९, बृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद् ऐन २०५५ र प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन, २०१३ लाई समसामयिक बनाउन संशोधनको कार्य अन्तिम चरणमा रहेको।
- नयाँ संघीय संस्कृति ऐन, पर्यटन विश्वविद्यालय स्थापनासम्बन्धी ऐनको मस्यौदा तर्जुमा भएको ।
- नेपाल नागरिक उड्डयन विधेयक तथा हवाई सेवा प्राधिकरण विधेयकको मस्यौदा मन्त्रिपरिषदमा विचाराधिन रहेको।

(ख) नियम

१	गैर सैनिक हवाई उडान (दुर्घटना जाँच) नियमावली तथा हवाई सेवा व्यवस्थापन नियमावलीको तर्जुमाको कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।
२	पर्वतारोहण नियमावली, २०५९ को संशोधनको अन्तिम चरणमा रहेको।

(ग) नीति

- संस्कृति नीतिलाई समसामयिक बनाउन नयाँ संघीय संस्कृति नीतिको मस्यौदा तयारी भएको।
- नेपाल वायु सेवा निगमवाट Disaster Rescue Policy स्वीकृत गरी लागू गरिएको।

(घ) रणनीति

- नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठानको कार्य योजना २०८० जारी भएको।

(ङ) निर्देशिका

- सरसफाई निर्देशिका २०७९ स्वीकृति गरी कार्यान्वयन गरेको।
- नेपाल भ्रमण दशक (२०२३- ३२)सम्बन्धी अवधारणापत्र स्वीकृत भएको ।

- पर्यटन उद्योग सेवा प्रवाह निर्देशिका,२०७० चौथो संशोधन भएको ।
- पर्वतारोहण दलसँग जाने सम्पर्क अधिकृत खटाउने मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०८१
- नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठानवाट तपसिलका निर्देशिका जारी भएको
  - ✓ नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठानको कार्य योजना २०८० जारी भएको।
  - ✓ ललितकला प्रज्ञा जर्नल कार्यविधि, २०८०
  - ✓ प्रादेशिक ललितकला प्रर्दशनीसम्बन्धी कार्यविधि, २०८०

(च) मापदण्ड

- त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा रहेका पसलहरूमा बिक्री हुने सामानहरूलाई अधिकतम खुद्रा मूल्यमा बिक्री वितरण गर्न मापदण्ड तयार भई लागू गर्ने चरणमा रहेको।

(छ) अन्य

- अन्तर्राष्ट्रिय आदिवासी भाषा दशक (सन् २०२२ देखि सन् २०३२ सम्म) मनाउन नेपालले गर्नु पर्ने कार्यहरूको कार्ययोजना तयार गर्ने कार्य भइरहेको।

२. संरचनात्मक सुधार

(क) सँगठन पुनर्संरचना

- मन्त्रालय र र यस अन्तर्गत निकायहरूको सँगठन पुनर्संरचना सम्बन्धमा समिति गठन गरी O & M Survey कार्य भइरहेको।
- मन्त्रालय अन्तर्गत रहेका विभिन्न समितिहरू मध्ये नेपाल पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठान र नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठानलाई एउटै संस्थाको रुपमा एकीकृत गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको।

(ख) प्रणालीगत सुधार (अनलाइन र सूचना प्रविधिको प्रयोग)

- GIOMS पूर्ण रुपमा लागू गरिएको।

३. सुशासन र सार्वजनिक सेवा प्रवाह (आपूर्ति सहजता, सेवा प्रवाहमा शीघ्रता, सहजता र मितव्ययिता, भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सुधार, मिटरव्याजी नियन्त्रण, विश्वविद्यालयको समकक्षता निर्धारण, सदाचार प्रवर्धन, गुनासो व्यवस्थापन लगायतका अन्य विषयहरू)

मन्त्रालयमा Onilne Grievance System लागू गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहसम्बन्धी गुनासोको सम्वोधन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको।

४. नवप्रवर्धनात्मक कार्य र सोको उपलब्धि

- नेपाल वायुसेवा निगमको व्यवसायिक दक्षता अभिवृद्धि, बजार एवम् गन्तव्य विस्तार, लगायतका व्यवस्थापकीय सुधारको अध्ययन प्रतिवेदन पेश गर्न पूर्व गभर्नर श्री दिपेन्द्र बहादुर क्षेत्रीको अध्यक्षतामा ५(पाँच) सदस्यीय नेपाल वायुसेवा निगमको संरचनागत तथा व्यवस्थापकीय अध्ययन तथा सिफारिस समिति गठन गरी उक्त समितिवाट प्रतिवेदन प्राप्त भएको। साथै उक्त प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्न श्री कुल बहादुर लिम्बुको संयोजकत्वमा ४ (चार) सदस्यीय कार्यान्वयन समिति गठन गरी प्रतिवेदन कार्यान्वयन शुरु गरिएको।
- संस्कृति संरक्षण तथा पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि सम्पदा गाँउ, पुरानो सांस्कृतिक गाँउ, खुला संग्रहालय, मौखिक ज्ञान संग्रहालय, नयाँ सम्पदा गाँउको निर्माण जस्ता नयाँ अवधारणाहरूको अध्ययन तथा कार्यान्वयन प्रक्रिया अगाडि बढेको।

५. संविधानको कार्यान्वयन र संघीयताको सबलीकरण (शान्ति प्रक्रिया र संक्रमणकालीन न्याय, मौलिक हक एवम् मानव अधिकार, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको समन्वय, समावेशी र समानुपातिक प्रणालीको विकास जस्ता विषयहरू)

१	मन्त्रालय अन्तर्गतका विकास समितिहरूलाई संघीयताको मर्म र भावना अनुसार प्रदेश र स्थानीय तहहरूमा हस्तान्तरण गर्न अध्ययन समिति बनाई कार्य प्रारम्भ भएको।
२	प्रदेश र स्थानीय तहसँगको लागत साझेदारीमा संचालित पर्यटन पूर्वाधार तथा पर्यटन उपज विकास साझेदारी १८२ ओटा आयोजनाहरूमा गत आ.व.मा ४५ वटा सम्पन्न भई १३७ ओटा बाँकी रहेको। यस आर्थिक वर्ष रु ५० करोड रकम विनियोजित गरिएको। बाँकी आयोजनाहरू मध्यबाट १४ ओटा स्थानीय तहको निकासाका लागि कामकारवाही भईरहेको ।

६. प्रमुख नतिजा सूचकहरूको तथ्यगत विवरण (वार्षिक वा क्रमागत योजनाको लक्ष्य किटान गरिएका आर्थिक सामाजिक तथा भौतिक पूर्वाधारका योजना तथा कार्यक्रमको प्रगति निश्चित सूचकको आधारमा संख्यात्मक (प्रतिशत/संख्या) प्रगति खुल्ने गरी पठाइदिने)

प्रमुख नतिजा सूचक	ईकाइ	२०२२	२०२३
विदेशी पर्यटन आगमन	संख्या (लाख)	६.१४ लाख	१०.१४ लाख
विदेशी पर्यटकको बसाइ अवधि (औसत)	दिन	१३.१ दिन	१३.२ दिन
प्रति पर्यटक प्रतिदिन खर्च(औसत)	अमेरिकी डलर	४०.५०	४४.४०
नेपालमा उडान गर्ने अन्तराष्ट्रिय विमान कम्पनी	संख्या	२७	३१
ग्रेट हिमालयन ट्रेल निर्माण	कि.मी.	५१५	६३०